

D.V.2.4 OKI KUTATÁSOK ELKÉSZÍTÉSE
A BETEGEK ESÉSÉNEK OKAI ÉS MEGELŐZÉSI LEHETŐSÉGEI

2. függelék

**A KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK ALKALMAZÁSÁNAK
SZABÁLYAI**

v.1.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	3
2.	A korlátozó intézkedések alkalmazásának jogszabályi háttére, illetve egyéb forrása	4
3.	Fogalmak	5
4.	A korlátozó intézkedések fajtái	6
5.	A beteg jogainak korlátozása	7
5.1.	Általános érvényű szabályok	7
5.2.	A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazásának elrendelésére vonatkozó szabályok az egészségügyi ellátás során	7
6.	A pszichiátriai beteg jogainak korlátozása egészségügyi ellátása során.....	8
6.1.	Általános szabályok	8
6.2.	A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazásának elrendelésére vonatkozó szabályok a pszichiátriai beteg esetében	9
6.3.	Jogorvoslati lehetőségek	9
7.	A pszichiátriai beteg jogainak korlátozása a szociális ellátások során.....	11
7.1.	Általános szabályok	11
7.2.	A pszichiátriai beteg jogainak korlátozására vonatkozó szabályok bentlakásos intézményben.....	11
7.3.	A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazásának elrendelésére vonatkozó szabályok a szociális ellátások területén	12
7.4.	Jogorvoslati lehetőségek	12
8.	A korlátozó intézkedések alkalmazásának szakmai és etika vonatkozásai.....	14
9.	Adatlap a pszichiátriai beteggel szemben alkalmazott, egyéb korlátozó intézkedés dokumentálásához	16
10.	Felhasznált szakirodalom	18

1. Bevezetés

A szakirodalmi források szerint és a NEVES jelentési rendszer eredményei alapján megállapítható, hogy a betegek egészségi állapotával összefüggő tényezők közül a zavart tudatállapot az esetek nagy részében hozzájárul a betegek eleséséhez. A NEVES-felmérés adatai szerint a beteg 24%-ban volt zavart tudatállapotú.

A környezeti tényezők közül a betegek elesésének megelőzése céljából alkalmazott korlátozó módszerek, mint például a beteg rögzítése vagy az ágyrács alkalmazása a szakirodalomban és a NEVES adatlap szöveges válaszaiban egyaránt megjelennek. A betegek biztonsága érdekében alkalmazott korlátozó intézkedés a NEVES-felmérés eredménye alapján 2,3%-ban járult hozzá a beteg eleséséhez.

A fentiek nyomán a korlátozó módszerek alkalmazása nemcsak a betegesések okaként, hanem mint a betegesést megelőző intézkedés is kiemelt jelentőséggel bír, ezért fontosnak tartjuk a beteg aktuális állapota miatt alkalmazható korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos szabályok áttekintését.

2. A korlátozó intézkedések alkalmazásának jogszabályi háttére, illetve egyéb forrása

- Magyarország Alaptörvénye (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)
- A pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól szóló 60/2004. (VII.6.) ESZCSM rendelet (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)
- 381/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet az Integrált Jogvédelmi Szolgálatról (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről)
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014)
- A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLI. törvény (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014)
- Az intézmény házirendje (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014)

3. Fogalmak

„**Pszichiátriai beteg** az a beteg, akinél a kezelőorvos a Betegségek Nemzetközi Osztályozása (BNO) szerint mentális és viselkedészavar, illetve szándékos önártalom diagnózisát állítja fel. Ide tartozik egyebek között a depresszió és más hangulatzavarok, skizofrénia, alkohol vagy kábítószer okozta mentális és viselkedészavarok, evészavarok és különböző okokból kialakuló demencia is.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„A **korlátozó intézkedések** elnevezés mindazon intézkedések összefoglaló elnevezése, amelyeket pszichiátriai betegeket, szenvedélybetegeket és fogyatékosággal élőköt, valamint demens ellátottakat ápoló/gondozó intézményekben lehet alkalmazni veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartás esetén.” (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014)

Veszélyeztető magatartásnak nevezzük azt, amikor „a beteg – pszichés állapotának zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenthet, és a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

Közvetlen veszélyeztető magatartás, amikor „a beteg – pszichés állapotának akut zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

4. A korlátozó intézkedések fajtái

A **korlátozás** egy személy akarata ellenére történő immobilizálását jelenti pszichés, kémiai, fizikális vagy mechanikai úton. (*Egészségügyi szakmai irányelv, 2018*)

A **pszichikai korlátozás** körébe tartozik a beteg felszólítása a veszélyeztető, illetve a közvetlen veszélyeztető magatartástól való tartózkodásra, illetve az ilyen magatartások abbahagyására, valamint a beteg felszólítása a veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartás elhárítását célzó beavatkozásokkal, kezelésekkel történő együttműködésre. Ezek eredménytelensége esetén a beteg figyelmeztetése, hogy egyéb korlátozó intézkedés alkalmazása következik. (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014*)

A **fizikai korlátozás** a beteg szabad mozgásának megtagadása, illetve mozgási szabadságának testi kényszerrel, fizikai és mechanikai eszközökkel való korlátozása. Célja az osztály, a részleg és az intézet elhagyásának megtagadása és megakadályozása, az intézet területén történő mozgás korlátozása, az elkülönítés, a testi kényszer, a rögzítés, valamint a lekötés. (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014*)

A **kémiai vagy biológiai korlátozás** „a veszélyeztető, illetve a közvetlen veszélyeztető magatartás elhárításához szükséges mennyiségű gyógyszer beleegyezés nélkül történő alkalmazása.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014*)

A **komplex korlátozás** a fizikai, kémiai vagy biológiai korlátozások egyszerre történő alkalmazását jelenti. (*Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014*)

5. A beteg jogainak korlátozása

5.1. Általános érvényű szabályok

„Az egészségügyi ellátás során a beteg emberi méltóságát tiszteletben kell tartani.” (1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 10. § (1) bek.)

„A testi épséghez és egészséghez fűződő jogokat tiszteletben kell tartani.” (*Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014*)

„A betegen kizárólag az ellátáshoz szükséges beavatkozások végezhetőek el.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„A beteg az ellátás során korlátozható jogainak gyakorlásában, de csak az egészségi állapota által indokolt ideig, a törvényben meghatározott módon és mértékben.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„A beteg személyes szabadsága korlátozható, de csak sürgős esetben, illetve mások és saját testi épsége, egészsége, élete megóvása érdekében.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„Mindkét korlátozás csak addig tarthat, ameddig az elrendelés oka fennáll.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*); „A korlátozás csak a veszély elhárításához szükséges legrövidebb ideig tarthat.” (*Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014*)

„Kínzó, embertelen, kegyetlen, megalázó vagy büntető jellegű ellátás alkalmazása tilos.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„Az adott veszélyhelyzethez igazodva a legkisebb mértékű, a legkevesebb hátrányt jelentő korlátozást lehet alkalmazni.” (*Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014*)

5.2. A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazásának elrendelésére vonatkozó szabályok az egészségügyi ellátás során

„A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazását a kezelőorvos rendelheti el, előzetesen megjelölve azok indítékát és időtartamát.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„Állandó orvosi felügyelet hiányában, kivételesen indokolt esetben szakápoló is elrendelheti a korlátozást, azonban erről a kezelőorvost haladéktalanul értesíteni kell, és neki a korlátozást 16 órán belül jóvá kell hagynia, vagy a korlátozást meg kell szüntetni.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„A korlátozó intézkedések alatt álló beteg állapotát és testi szükségleteit rendszeresen ellenőrizni kell.” (*Egészségtudományi Fogalomtár – Betegjogok*)

„A beteg egészségügyi dokumentációjában az ellenőrzés tényét és eredményét fel kell tüntetni.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014*)

6. A pszichiátriai beteg jogainak korlátozása egészségügyi ellátása során

6.1. Általános szabályok

„A pszichiátriai beteg személyiségi jogait egészségügyi ellátása során – helyzetére való tekintettel – fokozott védelemben kell részesíteni.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„Minden pszichiátriai beteg jogosult arra, hogy

- pszichiátriai gyógykezelésére az állapotának megfelelő és a többi beteg fizikai biztonságát védő, a lehető legkevésbé hátrányos és kellemetlen módszerrel,
- gyógykezelése során korlátozó intézkedés alkalmazására feltétlenül indokolt esetben, csak veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartás esetén” kerüljön sor. (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„Pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelésbe vételének

- a beteg beleegyezésével vagy jogszabályban felhatalmazott személy (törvényes képviselő, házastárs, gyermek, szülő) kérelmére (önkéntes gyógykezelés),
- azonnali intézeti gyógykezelést szükségessé tevő közvetlen veszélyeztető magatartás esetén, az azt észlelő orvos intézkedése alapján (sürgősségi gyógykezelés),
- a bíróság kötelező intézeti gyógykezelést elrendelő határozata alapján (kötelező gyógykezelés) van helye.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

A pszichitáriai betegek gyógykezelésbe vételének előírásait a vonatkozó jogszabályok tartalmazzák.

„Személyes szabadságában bármely módon (fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai módszerrel, illetve eljárással) csak a veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartású beteg korlátozható. A korlátozás csak addig tarthat, illetőleg olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges. A korlátozás elrendelésének ezen felül oka lehet az, ha sürgősségi, illetve kötelező gyógykezelés alatt álló beteg engedély nélküli eltávozása másként nem akadályozható meg. Kínzó, kegyetlen, embertelen, megalázó vagy büntető jellegű korlátozó intézkedést tilos alkalmazni. A korlátozó intézkedés csak addig tarthat, ameddig az elrendelés oka fennáll.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„Korlátozó intézkedések alkalmazásánál mindig figyelembe kell venni a fokozatosság elvét. Mindig a helyzetnek megfelelő legenyhébb módszert kell alkalmazni.” (*Egészségügyi szakmai irányelv*, 2018)

A korlátozás, elkülönítés nem a terápia része, nem lehet büntetésként, vagy a személyzet kényelme miatt alkalmazni. (*Egészségügyi szakmai irányelv*, 2018)

„A pszichiátriai beteg gyógykezelése, ápolása és ellátása során a beteg szükségleteinek megfelelő ápolási körülményeket és személyi feltételeket kell biztosítani, különös tekintettel a korlátozó intézkedések elkerülésére.” (60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet a

pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól, 4. § (1) bek.)

„A pszichiátriai beteg ellátása során alkalmazott konkrét korlátozó intézkedések megválasztásánál, időtartamának és a korlátozás mértékének meghatározásánál a vonatkozó jogszabályokra, a szakma szabályaira és a beteg aktuális állapotára tekintettel kell eljárni.” (60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól, 4. § (2) bek.)

6.2. A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazásának elrendelésére vonatkozó szabályok a pszichiátriai beteg esetében

„Korlátozó módszerek vagy eljárások alkalmazását főszabályként a beteg kezelőorvosa rendeli el. A kezelőorvos az alkalmazást megelőzően – ha ez nem lehetséges, az alkalmazás megkezdését követően a legrövidebb időn belül – rögzíti az egészségügyi dokumentációban a korlátozó módszereket vagy eljárásokat, megjelölve azok indítékát és alkalmazásuk időtartamát.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„Állandó orvosi felügyelet hiányában – kivételesen indokolt esetben – ideiglenesen szakápoló is elrendelheti a korlátozást. A korlátozásról az orvost haladéktalanul értesíteni kell, akinek azt 2 órán belül írásban jóvá kell hagynia. Ennek hiányában a korlátozást haladéktalanul meg kell szüntetni.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„A korlátozás ideje alatt a beteg állapotát folyamatosan ellenőrizni kell, amely magában foglalja a fizikai, higiénés és egyéb szükségletek felmérését és ezeknek a beteg állapotának megfelelő kielégítését. Az ellenőrzés tényét és eredményét a beteg egészségügyi dokumentációjában fel kell tüntetni.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„A pszichiátriai beteg esetében kivételesen korlátozható a betegnek az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való joga, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné, vagy más személy személyiségi jogait sértené az egészségügyi dokumentáció megismerése. A korlátozás elrendelésére kizárólag orvos jogosult.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

„A korlátozás elrendeléséről a betegjogi képviselőt és a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét haladéktalanul értesíteni kell. Ezen betegjogi korlátozásokat részletesen dokumentálni és indokolni kell.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

6.3. Jogorvoslati lehetőségek

„Korlátozó intézkedések elrendelése esetén a pszichiátriai beteget és a panasz tételére jogosult személyeket tájékoztatni kell a panaszhoz való jogukról, kivéve, ha ezt a korlátozó intézkedés alkalmazását szükségessé tevő körülmények vagy a beteg állapota kizárják. Utóbbi esetben a kizáró körülmények elhárultával kell ezt a tájékoztatást pótolni.” (60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól, 6. § (2) bek.)

„A korlátozó intézkedés elleni panasz elintézése során soron kívül kell eljárni.” (60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól, 6. § (2) bek.)

7. A pszichiátriai beteg jogainak korlátozása a szociális ellátások során

7.1. Általános szabályok

„A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény az általa biztosított szolgáltatást olyan módon végzi, hogy figyelemmel legyen az ellátást igénybevevőket megillető alkotmányos jogok maradéktalan és teljeskörű tiszteletben tartására, különös figyelemmel

- az élethez, emberi méltósághoz,
- a testi épséghez,
- a testi-lelki egészséghez való jogra.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„Ha az intézményben ellátott személy betegsége miatt ápolásra, gyógykezelésre szorul, ellátása során figyelemmel kell lenni az egészségügyről szóló törvénynek a betegek jogait szabályozó rendelkezéseire. (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„Ha az ellátást igénybevevő egészségi állapotánál vagy egyéb körülményeinél fogva közvetlenül nem képes a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervek megkeresésére, az intézményvezető segítséget nyújt ebben, illetve értesíti az ellátott törvényes képviselőjét vagy az ellátottjogi képviselőt az ellátott jogainak gyakorlásához szükséges segítségnyújtás céljából.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

7.2. A pszichiátriai beteg jogainak korlátozására vonatkozó szabályok bentlakásos intézményben

„Ha a pszichiátriai betegek bentlakásos intézményében az ellátott személy veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít, az egészségügyről szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„Korlátozó intézkedés alkalmazásáról a szolgáltatást nyújtó részletes eljárásrendet alakít ki a házirendben, amelynek tartamaznia kell

- az intézmény munkarendjét, figyelembe véve a korlátozó intézkedés elrendelésének szabályait,
- a korlátozó intézkedés egyes formái mellé rendelt maximális időtartamot,
- a korlátozó intézkedés egyes formái mellé rendelt megfigyelés szabályait,
- a korlátozás feloldásának szabályait,
- a panaszjog gyakorlásának részletes szabályait.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„Az intézménybe történő felvételkor az intézményvezető írásos formában tájékoztatja az ellátást igénybe vevőt, illetve törvényes képviselőjét

- a szervezeti és működési szabályzat korlátozó intézkedésekre vonatkozó szabályairól,

- az ellátotti jogokról a korlátozó intézkedés alkalmazása esetén,
- az ellátottjogi képviselő, illetve az érdekképviselői forum elérési lehetőségéről,
- a panaszjog lehetőségéről, gyakorlásának szabályairól.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„A tájékoztatót az ellátott, törvényes képviselője és az intézmény vezetője írja alá.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

7.3. A korlátozó módszerek és eljárások alkalmazásának elrendelésére vonatkozó szabályok a szociális ellátások területén

„A korlátozó intézkedés során az egészségügyi törvény szerinti kezelőorvos feladatait az intézmény orvosa látja el. A korlátozó intézkedés alkalmazását a külön jogszabályban meghatározott írásos formában kell dokumentálni.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

Az intézmény orvosa a korlátozó intézkedés alkalmazásáról tájékoztatja az intézményvezetőjét. Az intézményvezető feladata az intézkedéshez szükséges feltételek, illetve szükség esetén a többi ellátott védelmének biztosítása.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

Ha az intézmény orvosa nem érhető el, az intézményvezető által műszakonként kijelölt, a korlátozó intézkedés alkalmazására döntési joggal rendelkező ápoló jogosult az intézkedés elrendelésére, s ebben az esetben az intézmény orvosát és az intézmény vezetőjét haladéktalanul tájékoztatni kell a korlátozó intézkedés alkalmazásáról.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„A korlátozó intézkedés alkalmazása, illetve megkezdése előtt a korlátozó személynek kötelessége az ellátott pszichés megnyugtatását megkísérelni, amennyiben ez nem vezet eredményre, az intézkedőnek tájékoztatnia kell az ellátottat a korlátozás formájáról, az eljárásról és a feloldásáról.” (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről, 2014)

„A korlátozásról az intézményvezető 48 órán belül köteles tájékoztatni a törvényes képviselőt és az ellátottjogi képviselőt.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

„A korlátozó intézkedés feloldásáról történő tájékoztatással egyidejűleg az adatlap másolatát át kell adni, illetve meg kell küldeni az ellátottnak, valamint törvényes képviselőjének.” (Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól, 2014)

7.4. Jogorvoslati lehetőségek

„A korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban az ellátottnak, illetve törvényes képviselőjének joga van panaszt tenni, ezen jogáról a korlátozás elrendelése esetén tájékoztatni kell az ellátottat, kivéve ha ezt a korlátozó intézkedés alkalmazását szükségessé tevő körülmények vagy a beteg állapota kizárják. Utóbbi esetben a kizáró körülmények elhárultával kell a tájékoztatást pótolni.” (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről)

„Az ellátott vagy törvényes képviselője panaszát az intézményvezetőnek, illetve a fenntartónak teheti meg, aki ebben az esetben köteles soron kívül eljárni.” (Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről)

„A panasz kivizsgáláshoz és a döntéshez a fenntartó szakértőként pszichiáter szakorvost vesz igénybe.” (*Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól*, 2014)

8. A korlátozó intézkedések alkalmazásának szakmai és etika vonatkozásai

„A korlátozó intézkedések kivitelezésének leggyakoribb okai:

Beteghez kapcsolódó faktoroknál az agitáció, zavartság, önsértés magas kockázata, [az] agresszivitás és pszichotikus állapotok a leggyakoribb tényezők, melyek korlátozáshoz vezethetnek.” (Irinyi, 2013)

A **„kezelőszemélyzet meghatározása szerint** leggyakrabban a beteg közvetlen veszélyeztetett magatartása, valamint mások testi épségének védelme céljából kerül kivitelezésre.” (Irinyi, 2013)

„Kezeléshez kapcsolódó tényezők, különböző ápolási beavatkozások, melyek elmaradása ([a] beteg aktuális állapota miatt) egészségének károsodásához vezethet.” (Irinyi, 2013)

„Ide tartoznak:

- Centrális véna, infúziós terápia fenntartása
- Oxigénterápia / endotracheális tubus fenntartása
- Nasogasztrikus szonda fenntartása
- Vizeletkatéter fenntartása
- Varrat, kötés eltávolításának megakadályozása.” (Irinyi, 2013)

A korlátozó intézkedések típusai és fontosabb jellemzői (Földi & Dr. Pápai, 2020; eredeti táblázat)

pszichikai	felszólítás az együttműködésre; felszólítás a veszélyeztető magatartás abbahagyására;	kommunikációs eszközök
fizikai	szabad mozgás megakadályozása; osztály, intézmény elhagyásának megakadályozása; rögzítés	kar kikötése infúzió céljából; ágyrács felhelyezése; ajtó kulcsra zárása; beteg lefogása, betegrögzítő heveder alkalmazása
kémiai, biológiai	gyógyszer szervezetbe juttatása a beteg beleegyezése nélkül	injekciók beadása; cseppek, oldatok „elrejtése” leggyakrabban ételben és italban

<i>komplex</i>	fizikai és kémiai korlátozás együttes alkalmazása	fenti módszerek együttes alkalmazása
-----------------------	--	---

„A korlátozás nem veszélytelen, egyes esetekben akár súlyos sérülésekhez, ritkán a beteg halálához vezető beavatkozás.” (*Egészségügyi szakmai irányelv*, 2018)

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Etikai Kollégiumának állásfoglalása szerint minden intézményben, ahol fekvőbetegek ellátása folyik, el kell készíteni és alkalmazni szükséges a betegek személyes szabadságának korlátozására vonatkozó eljárási rendet. (Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Etikai Kollégiuma 2007/02. számú állásfoglalása a MESZK elnöksége számára a betegek személyes szabadságának korlátozása tárgyában.)

„Az eljárási rend kialakításakor a jogi és orvosszakmai, illetve ápolásszakmai megfelelésen túl kiemelt figyelmet kell fordítani

- a szakmai kompetenciák meghatározására,
- a betegek jogai korlátozásának etikai vonatkozásaira,
- a segítő kapcsolat hangsúlyozását szolgáló verbális és nem verbális kommunikációra, mely a meghatározott kompetenciák keretei között a betegre és a hozzátartozóra egyaránt kiterjed.” (Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Etikai Kollégiuma 2007/02. számú állásfoglalása a MESZK elnöksége számára a betegek személyes szabadságának korlátozása tárgyában)

Az állásfoglalás kiemeli az egészségügyi dokumentáció, ezen belül a megfelelő ápolási dokumentáció jelentőségét. Szükségesnek tartja, hogy olyan speciális dokumentációs elemet (adatlapot) használjanak, amely lehetővé teszi a helyes ápolási gyakorlat bizonyítását, az egységes ápolásszakmai kontrollt, valamint alkalmas a korlátozó intézkedés felülvizsgálatára is. (Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Etikai Kollégiuma 2007/02. számú állásfoglalása a MESZK elnöksége számára a betegek személyes szabadságának korlátozása tárgyában)

9. Adatlap a pszichiátriai beteggel szemben alkalmazott, egyéb korlátozó intézkedés dokumentálásához

3. számú melléklet a 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelethez

Adatlap

pszichiátriai beteggel szemben alkalmazott, egyéb korlátozó intézkedés dokumentálásához

A beteg neve:

TAJ szám:

Az alkalmazott korlátozó intézkedés formája és leírása

A) Az alkalmazott fizikai korlátozás:

(a szabad mozgás megtagadása, elkülönítés, testi kényszer, rögzítés, lekötés stb.)

.....
.....

A korlátozó intézkedés alkalmazásának rövid indokolása:

.....
.....

Az alkalmazás kezdeti időpontja: év hó nap óra perc

Az alkalmazás befejező időpontja: év hó nap óra perc

Az elrendelő neve:

beosztása:

Ha szakképzett ápoló rendeli el, akkor

az orvosi jóváhagyás időpontja: év hó nap óra perc

B) Kémiai, biológiai: a beteg beleegyezése nélkül alkalmazott gyógyszer(ek)

A korlátozó intézkedés alkalmazásának rövid indokolása:

.....

10. Felhasznált szakirodalom

- Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ. Tájékoztató a pszichiátriai betegek jogairól. (2014). Hozzáférhető: 2019. 12. 08. <http://www.ijsz.hu/katalogus.php?catalogid=8>
- Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Esélyteremtési Főosztály. Tájékoztató a korlátozó intézkedésekről. Hozzáférhető: 2019. 12. 08. https://szgyf.gov.hu/phocadownload/eselyteremtes/Korlatozo_intezkedesek_tajekoztato0707.pdf
1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről. Hozzáférhető: 2019. 12. 08. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.TV>
- Állami Egészségügyi Ellátó Központ. Egészségtudományi Fogalomtár. Betegjogok. Hozzáférhető: 2019. 12. 08. <https://fogalomtar.aeek.hu/index.php/Betegjogok>
- 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól. Hozzáférhető: 2019. 12. 08. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400060.ESC&searchUrl=/gyorskereso%3Fkeyword%3D60/2004%2520eszscsm>
- Emberi Erőforrások Minisztériuma – Egészségügyért Felelős Államtitkárság. Egészségügyi Szakmai Kollégium. Egészségügyi szakmai irányelv – Veszélyeztető és közvetlen veszélyeztető magatartást mutató 0–18 év közötti fiatakorúak esetében alkalmazott megelőző és korlátozó intézkedések személyi és tárgyi feltételei, valamint a betegellátás folyamata az egészségügyi intézményekben – különös tekintettel az emelt biztonságú ágyakra. (2018). Hozzáférhető: 2019. 12. 08. <https://kollegium.aeek.hu>
- Irinyi, T. (2013). Pszichiátriai szakápolástan. Hozzáférhető: 2020. 01. 19. <http://www.pszichiapolas.hu/>
- Földi, N., Dr. Párai, T. A korlátozó intézkedések alkalmazásának ápolási specialitásai. Hozzáférhető: 2020. 01. 20. <https://tankorterem.wordpress.com/2019/03/28/a-korlatozo-intezkedesek-alkalmazasanak-apolasi-specialitasai/>
- A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Etikai Kollégiuma 2007/02. számú állásfoglalása a MESZK elnöksége számára a betegek személyes szabadságának korlátozása tárgyában. Hozzáférhető: 2019. 12. 08. http://meszk.hu/upload/meszk/document/2007_02_etikai_allasfoglalas.pdf